

I. Dades Generals

I.1 Calendari

Dates inscripció: 01/11/2018 a 20/12/2019

Dates realització: 17/01/2019 a 28/02/2019

I.2 Nom de l'activitat

Català: Curs de Psicossomàtica i Psiquiatria d'enllaç: La salut mental en el pacient mèdico-quirúrgic

Castellano: Curso de Psicossomática y Psiquiatria de enlace: La salud mental en el paciente medico-quirúrgico

I.3 Unitat promotora / Entitat gestora

Societat Catalana de Psiquiatria i Salut Mental

F. InterAc Salut

I.4 Tipologia de l'activitat

Curs d'especialització

I.5 Àrea temàtica de l'activitat

Medicina, Infermeria, Psicologia i Farmàcia

I.6 Modalitat

Presencial

I.7 Oferta modular

No

I.8 Temps de durada

1 Curs

I.9 Hores de l'activitat

Nombre total d'hores: 28

Nombre total ECTS: 3

I.10 Places

Núm. màxim: 35

Núm. mínim: 20

I.11 Direcció Acadèmica

Directors:

Dr. Jordi Blanch Andreu

Co-directors:

Dra. Gemma García Parés

2. Dades Acadèmiques del Programa

2.1 Objectius formatius

L'objectiu principal del curs és formar als i a les professionals de la salut en la patologia mental que pot presentar un pacient amb una altra patologia mèdica o quirúrgica. La formació ha de donar eines als professionals per prevenir i detectar precoçment la patologia psíquica, conèixer aquells trastorns en què els factors psíquics poden tenir un paper important en el seu inici i manteniment, així com aquells que poden dificultar l'adaptació a la malaltia i la vinculació als tractaments.

2.2 Resultats esperats

2.2.1 Competències específiques

L'alumne adquirirà les següents competències:

- Capacitar al professional per tractar i fer front a la morbiditat psíquica dels seu malalts.
- Assolir els coneixements suficients que permetin un nivell de competència cultural. La cultura és fonamental tant en les causes i l'evolució del procés d'emmalaltir com l'efectivitat dels sistemes de curació, d'aquí la importància de desenvolupar la comprensió de la influència que les diferents cultures tenen sobre l'expressió i l'explicació de la malaltia i el malestar.
- Definir els principals continguts psicopatològics i clínics que poden aparèixer en malalties d'altres sistemes. En el curs es tractaran aquelles especialitats que per diversos motius tenen més aspectes en comú amb la salut mental.
- Profunditzar en aquelles malalties en les que hi ha la sospita que els factors psíquics hi juguen un paper important.
- Reconèixer aquelles malalties que tenen una estreta relació amb l'estrès i adquirir habilitats per poder tractar-les.
- Reconèixer les necessitats emocionals i les diferents reaccions dels pacients i de les seves famílies davant les circumstàncies de la malaltia i respondre adequadament a les mateixes, encarant els problemes psicològics i psiquiàtrics que presenta el pacient en el consulta al metge de família i d'altres especialitats no psiquiàtriques.
- Assolir coneixements bàsics en psicologia de la salut
- Adquirir coneixements d'ús de psicofàrmacs en situacions especials (insuficiència renal, hepàtica, edat avançada, gestació,...)

2.2.2 Competències transversals

- Revisar el coneixement més recent basat en l'evidència sobre patologia psiquiàtrica que està present en pacients amb patologia no psiquiàtrica.
- Familiaritzar-se amb les novetats d'intervenció psicofarmacològica i psicoterapèutica en tot tipus de pacient.
- Adquirir coneixement bàsics de la intersecció entre la medicina i la psiquiatria per ser aplicar-los tant a nivell assistencial com a nivell de recerca.

2.2.3 Sortides professionals

El curs està dirigit a qualsevol professional de la salut que adquirirà més competències pel tractaments dels pacients de la seva clínica. Els i les professionals de la salut adquiriran coneixements d'interconsulta i psiquiatria d'enllaç que els facilitarà el tractament de pacients d'altres especialitats mèdiques i que els donarà accés a l'atenció i tractament de pacients de primària i de l'hospital.

3. Admissió

3.1 A qui s'adreça

S'adreça a tots aquells professionals del camp de la Salut Mental, sobretot a metges i metgesses psiquiatres, psicòleg/es i psicòlegs/es clínics.

3.2 Requisits per l'accés, admissió als ensenyaments i criteris de selecció dels estudiants

El curs va dirigit a membres de les societats científiques de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears.

4. Pla d'Estudis

4.1 Descripció del programa formatiu

El curs s'estructura en 12 sessions de dos hores impartides per experts i expertes en el tema. L'expertesa ve donada no només pel coneixement teòric que tenen del tema si no també per l'àmplia experiència clínica en l'especialitat que presenten.

Cada sessió s'estructurarà amb una part teòrica en la que s'explicaran els coneixements bàsics i necessaris per entendre la interrelació que hi ha entre l'especialitat i els factors psíquics i una part més pràctica que il·lustrarà la primera part amb casos clínics.

A l'inici del curs es facilitarà a l'alumne material per preparar les sessions. Es recomanaran referències bibliogràfiques i s'entregaran casos clínics.

Introducció. S'explicaran els objectius del curs i com assolir-los, el programa i el sistema d'avaluació. Es farà una breu explicació del perquè de la subespecialitat en psiquiatria de la Interconsulta i Psiquiatria d'Enllaç. Es parlarà de la psicossomàtica i de quin paper ocupa en la medicina actual. S'exposaran els mecanismes fisiopatològics que poden explicar la relació entre factors psicosocials i diferents malalties.

Tractament psicofarmacològic en situacions especials. L'ús de psicofàrmacs en el pacient mèdic té algunes consideracions especials que és important conèixer per no posar en risc la seguretat del pacient, evitar interaccions farmacològiques i assegurar l'efecte terapèutica dels psicofàrmacs però també dels altres tractaments.

Principis bàsics de tractament psicològic en el pacient mèdic. El tractament psicològic en el pacient mèdic difereix de la psicoteràpia Standard en diferents aspectes que seran tractats al llarg de la sessió. En aquesta sessió es revisaran els tipus d'estrès i malestar emocional que afecten als pacients amb malalties mèdiques, els factors psicològics específics d'aquests pacients i les psicoteràpies que s'han desenvolupat i avaluat per tractar els símptomes i potenciar la seva capacitat per afrontar la malaltia.

Competència transcultural. S'exposarà com les tradicions culturals determinen com els individus veuen la seva salut i com el procés d'emmalaltir varia en funció dels sistemes de creences culturals. També és donaran algunes eines bàsiques per assolir una adequada competència cultural.

Trastorn per ús de substàncies en el pacient mèdic. El consum de drogues és un fenomen transversal que afecta a col·lectius diferents segons el tipus de droga i de l'ús que se'n faci. És important desenvolupar estratègies de detecció precoç del consum i especialment conèixer les patologies no psiquiàtriques que poden derivar-se del consum tant per detectar-les precoçment

com per sospitar el consum quan apareixen o quan l'evolució de les mateixes no és tal i com s'espera.

Psiquiatria perinatal. La gestació no és un factor protector de la salut mental i el postpart és un període en que el risc d'aparició de noves patologies és més alt que en altres períodes de la vida de la dona. Cal una avaluació sistemàtica durant la gestació i el postpart per detectar a aquestes dones i iniciar un tractament el més aviat possible. La presència de problemes de salut mental durant la gestació s'associen a més complicacions obstètriques i a trastorns del vincle mare-nadó que a la vegada s'associen a trastorns mentals en la vida adulta. L'objectiu principal d'aquesta sessió és conèixer les principals patologies mentals que ens trobarem al llarg de la gestació per detectar-les, diagnosticar-les i tractar-les.

Cardiologia. S'exposaran les relacions entre la psiquiatria i la malaltia cardiovascular, tant com els factors psicosocials afecten al sistema cardiovascular, com els canvis en aquest sistema poden modificar els estats mentals. Es parlarà com l'ansietat, la ira, la depressió, l'estrès, els trastorns del son,... actuen com a factors contribuents al risc d'aparició o exacerbació de cardiopaties. I també com l'aparició d'una cardiopatia pot contribuir al risc de nombrosos problemes psiquiàtrics, especialment depressió, ansietat i trastorns cognoscitius.

Malalties Infeccioses. VIH. Els trastorns psiquiàtrics ocasionats per la infecció del VIH afegeixen complexitat a la situació clínica del malalt i dificulten la tasca dels professionals sanitaris que en fan el seguiment clínic. D'altra banda, la disminució de la mortalitat i l'augment de la supervivència de les persones infectades pel VIH fan que puguin aparèixer problemes comuns amb altres patologies cròniques. Per aquest motiu es fa necessari l'abordatge de les situacions que en un moment determinat, poden trencar el fràgil equilibri emocional d'aquest malalts.

Oncologia. El càncer està incrementant la seva incidència de forma important i més l'incrementarà a mesura que augmenti l'esperança de vida. A mesura que es vagi disminuint la mortalitat per càncer i al població envelleixi més persones viuran amb càncer. En aquesta sessió es revisaran els factors psicològics en el risc de càncer i de la seva progressió, els trastorns psiquiàtrics més freqüents (depressió, ansietat i delírium), els problemes psiquiàtrics en càncers específics, els aspectes psiquiàtrics dels tractaments del càncer, les intervencions psiquiàtriques en pacients amb càncer i els problemes dels supervivents.

Trastorns endocrinològics i metabòlics. S'introduirà als alumnes en aquelles malalties endocrines en que hi ha mecanismes biològics que relacionen la psique i el soma. Es tractarà la diabetis mellitus, les alteracions d'hormones tiroïdals, paratiroidals, gonadals, del feocromocitoma i dels trastorns metabòlics i l'obesitat.

Malalties Digestives. L'estreta relació entre l'aparell digestiu i la psique explica els nombrosos exemples de relacions biopsicosocials en la població de pacients que acudeixen a la consulta del gastroenteròleg. Es parlarà de l'eix intestí-cervell i de com aquest pot influir en la salut en general. L'alumne es familiaritzarà en els trastorns gastrointestinals funcionals, com identificar-los i com tractar-los.

Neurologia. La divisió entre neurologia i psiquiatria és percebuda per molts com un artefacte històric. Els nous avenços en neurociència estan obrint camí cap a una millor comprensió dels mecanismes de interacció entre aspectes biològics, psicològics i socials de les malalties. En aquesta sessió es tractarà el deteriorament cognoscitiu i psicopatologia, tant si és primari com si es tracta d'una complicació secundària d'una malaltia coneguda, la malaltia neurològica amb símptomes psiquiàtrics i especialment els símptomes físics que no corresponen a cap patró reconegut de malaltia neurològica

Síndromes de sensibilitat central. Aquest tipus de patologies són cada vegada més freqüents, d'origen desconegut i invalidants. Se n'han descrit fins a 50 de diferents. D'aquí la importància de conèixer aspectes bàsics d'aquests trastorns i de com els aspectes psíquics influeixen en el seu desenvolupament, pronòstic i tractament.

Pacient crònic. En aquesta sessió es parlarà de com motivar al pacient amb malaltia crònica perquè canviï el seu estil de vida i adquireixi hàbits saludables que incrementin la seva qualitat de vida

4.2 Programa

Núm. Mòdul	Títol Mòdul	Dia sessió	Horari	Assignatura	Nom Docent	Primer cognom docent	Segon cognom docent	Hores	Concepte (tutor, professor...)
	Introducció	17/01/2019	15 – 16h		Jordi Gemma	Blanch Garcia	Andreu Parés	1h	
	Us de psicofàrmas en situacions especials	17/01/2019	16-17h		Jordi	Blanch	Andreu	1h	
	Principis bàsics de tractament psicològic en el pacient mèdic.	17/01/2019	17-19h		Eva	Baillès	Lazaro	2h	
	Competència transcultural	24/01/2019	15-17h		Francisco	Collazos	Sanchez	2h	
	Trastorn per ús de substàncies en el pacient mèdic.	24/01/2019	17-19h		Francina	Fonseca	Casals	2h	
	Psiquiatria perinatal	31/01/2019	15-17h		Gemma	Parramon	Puig	2h	
	Cardiologia	31/01/2019	17-19h		Crisanto Marta	Diez Martin	Quevedo Subero	2h	
	Malalties Digestives	07/02/2019	15-17h		Amanda	Rodriguez	Urrutia	2h	
	Sd de sensibilitat central	07/02/2019	17-19h		Amanda Gemma	Rodriguez Parramon	Urrutia Puig	2h	
	Oncologia	14/02/2019	15-17h		Maria Rosa	Hernandez	Ribas	2h	
	Malalties Infeccioses. VIH	14/02/2019	17-19h		Jordi	Blanch	Andreu	2h	
	Neurologia	21/02/2019	15-17h		Luis	Pintor	Perez	2h	
	Trastorns endocrins i metabòlics	21/02/2019	17-19h		Virginia	Soria	Tomas	2h	
	El pacient crònic	28/02/2019	15-19h		Pilar José Antonio	Lusilla Navarro	Palacios Sanchis	4h	

4.3 Metodologia de formació

Es realitzaran classes teòriques i pràctiques, dinàmiques, participatives i interactives. Es fomentarà la participació del grup.

A cada sessió:

- Exposició teòrica
- Material bibliogràfic d'interès per tema
- Discussió

4.4 Avaluació dels estudiants

Al final del curs es farà una prova teòrica amb preguntes d'opció múltiple i un cas clínic que de qualsevol dels temes del curs que pot incloure alguna competència transversal com tractaments psicofarmacològics, tractaments psicològics, ús de substàncies, competència transcultural.

4.5 Requeriments per obtenir la titulació

Caldrà assistir a un 100% de les classes i obtenir una puntuació mitjana igual o superior al 7/10 en la prova teòrica i en la pràctica (cas clínic).

5. Dades organitzatives

5.1 Horari

Dates inscripció: Del 01/11/2018 al 20/12/2018

Dates realització del curs: Del 17/01/2019 al 28/02/2019

El curs es realitzarà durant 7 dijous consecutius del 17 de gener a l'28 de febrer de 2019.

Dijous 17 de gener de 2019 de 15 a 19h

Dijous 24 de gener de 2019 de 15 a 19h

Dijous 31 de gener de 2019 de 15 a 19h

Dijous 7 de febrer de 2019 de 15 a 19h

Dijous 14 de febrer de 2019 de 15 a 19h

Dijous 21 de febrer de 2019 de 15 a 19h

Dijous 28 de febrer de 2019 de 15 a 19h

5.2 Lloc i requeriments / Recursos materials i Serveis

El curs es realitzarà a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears.

Per a la realització de les sessions es requerirà un PC i un projector.

El material docent s'enviarà via correu electrònic als alumnes

5.3 Import

0€

Barcelona, octubre de 2018